

Artur Jasiński*

Międzywydziałowa konferencja naukowa i warsztaty studenckie „Projektowanie Bezpiecznej Przestrzeni” – sprawozdanie

Z inicjatywą przeprowadzenia warsztatów dotyczących problematyki bezpieczeństwa przestrzeni publicznej wystąpiło dwoje studentów studiów magisterskich Wydziału Architektury i Sztuk Pięknych: inż. arch. Magdalena Piaszczyk i inż. arch. Jan Żurek. Zaintrygował ich fenomen grodzonych osiedli, a także różne implikacje urbanistyczne, architektoniczne i społeczne, jakie wywołuje ta popularna obecnie forma zabudowy. Pomysł został podjęty przez Władze naszej Uczelni i w rezultacie, w kwietniu 2013 roku, pod wspólnym hasłem „Projektowanie Bezpiecznej Przestrzeni” odbyła się międzywydziałowa konferencja naukowa oraz warsztaty projektowe studentów architektury dotyczące związków, jakie istnieją pomiędzy środowiskiem przestrzennym miasta a stanem bezpieczeństwa publicznego, rozpatrywanych na przykładzie wybranych lokalizacji w dzielnicy Podgórze.

Konferencja „Projektowanie Bezpiecznej Przestrzeni” została zorganizowana przez Wydział Architektury i Sztuk Pięknych oraz Wydział Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. W skład Rady Naukowej weszli: prof. nadzw. dr Klemens Budzowski (Kanclerz KAAFM); prof. dr hab. Stanisław Hryń (Dziekan Wydziału Architektury i Sztuk Pięknych KAAFM); prof. dr hab. Sławomir M. Mazur (Dziekan Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie KAAFM) i prof. dr hab. inż. arch. Andrzej Wyżykowski (KAAFM). Komitet organizacyjny tworzyli: dr Zyta Dymińska (prodziekan Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie KAAFM); dr inż. arch. Artur Jasiński (prodziekan Wydziału Architektury i Sztuk Pięknych KAAFM), inż. arch. Magdalena Piaszczyk i inż. arch. Jan Żurek.

Głównym tematem konferencji, która odbyła się 24 kwietnia 2013 r., były relacje pomiędzy sposobem ukształtowania przestrzeni miejskiej a bezpieczeństwem pu-

* Dr inż. arch., Wydział Architektury i Sztuk Pięknych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

blicznym. Problematyka ta była omawiana zarówno z punktu widzenia praktyków – reprezentowanych przez urzędników miejskich i oficerów policji, jak i teoretyków – nauczycieli akademickich. Uczestnikami i słuchaczami konferencji byli studenci Wydziału Architektury i Sztuk Pięknych oraz Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie.

Konferencji przewodniczył prof. dr hab. inż. arch. Andrzej Wyżykowski, Główny Architekt Miasta Krakowa i autor (redaktor) książek dotyczących projektowania bezpiecznej przestrzeni: *Przestrzeń bezpieczna. Urbanistyczne i architektoniczne uwarunkowania kształtowania przestrzeni miejskiej dla zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców*. Profesor Andrzej Wyżykowski we wstępie omówił problematykę tzw. przestrzeni bezpiecznej z punktu widzenia teorii, jak i ze swojej praktyki, z pozycji osobistych doświadczeń wynikających z pełnionej we Władzach Miasta funkcji.

Następnie dr Zyta Dymińska, która zawodowo zajmuje się problematyką nauk prawnych i kryminologią, przedstawiła referat pt. *Zjawisko ucieczki z miasta a poczucie bezpieczeństwa mieszkańców podmiejskich osiedli*. W swoim wystąpieniu Pani Dziekan zwróciła uwagę na często złudne pragnienie zwiększenia poczucia bezpieczeństwa, które zwykle towarzyszy decyzji o wyprowadzce na przedmieścia. Tymczasem rzeczywistość bywa inna, gdyż w wielu wypadkach na źle zaprojektowanych podmiejskich osiedlach, którym brak jest miejsc i funkcji sprzyjających budowie relacji i więzi społecznych, stan bezpieczeństwa się wręcz pogarsza: osiedla służące jako sypialnie padają ofiarą przestępczości, a stan zagrożenia odczuwany przez ich mieszkańców się zwiększa. Dobitnie świadczą o tym wysokie płoty, masywne bramy i tablice informujące o ochronie sprawowanej przez wyspecjalizowane agencje, a także brak miejsc spotkań, zabaw dzieci i innych zorganizowanych i urządzonych przestrzeni o publicznym bądź półpublicznym charakterze.

Kontynuując temat ciąglego zwiększania się liczby samochodów i natężenia ruchu, co związane jest także ze zjawiskami o suburbanizacyjnym charakterze, podinsp. Krzysztof Burdak – naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Krakowie i jego zastępca asp. szt. Witold Norek przedstawili referat *Stan bezpieczeństwa na drogach publicznych miasta Krakowa i metody jego poprawy*. W interesującym i bogato ilustrowanym wystąpieniu oficerowie policji zwrócili uwagę, że groźba utraty życia w wypadku drogowym jest najbardziej istotnym z zagrożeń kryminalnych, które czyhają na każdego z nas. Na pocieszenie można odnotować, że akcje prewencyjne, modernizacja sieci drogowej oraz coraz lepsze zabezpieczenia techniczne podnoszą nieco stan bezpieczeństwa na polskich (i krakowskich) drogach, czego dowodzą poprawiające się ostatnio wyniki statystyk dotyczących ofiar wypadków drogowych.

Inż. arch. Magdalena Piaszczyk i inż. arch. Jan Żurek przedstawili prezentację zatytułowaną *Miasto ogrodzeń*, w której zawarli zarówno typologię, jak i charakterystykę różnych form, jakie przybierają grodzone obiekty i osiedla za bramą. W wystąpieniu odnieśli się zarówno do pozytywnych, jak i negatywnych zjawisk, jakie wywołują te kontrowersyjne i bardzo popularne obecnie w Polsce formy zabudowy. Na zakończenie wskazali na najistotniejszą ich zdaniem cechę sprzyjającą bezpieczeństwu miejsc zamieszkania, jaką jest dobry stan stosunków społecznych, przede wszystkim sąsiedzkich.

Na zakończenie konferencji dr inż. arch. Artur Jasiński, który zajmuje się wpływami współczesnych procesów cywilizacyjnych i modernizacyjnych na urbanistykę

i architekturę, autor książki *Architektura w czasach terroryzmu: Miasto, przestrzeń publiczna, budynek* (Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2013), przedstawił referat *Przestrzeń miejska w czasach terroryzmu* poświęcony przestrzennym skutkom, jakie zagrożenie terrorystyczne wywiera na sposób kształtowania i funkcjonowania współczesnych miast, a szczególnie tych największych: światowych metropolii – tzw. miast globalnych, które najczęściej stają się ofiarami ataków terrorystycznych.

W pierwszy dzień warsztatów projektowych, czwartek 25 kwietnia, rozpoczął się od wykładu wstępnego, w którym Artur Jasiński przedstawił historię i współczesne zastosowania doktryny *defensible space* – bezpiecznej przestrzeni, której twórcą był amerykański architekt i urbanista Oskar Newman. Podczas badań naukowych prowadzonych w połowie XX wieku w kilku dzielnicach Nowego Jorku odkrył on, że jakość przestrzeni miejskiej oraz sposób zaprojektowania budynków i ich otoczenia mają związek z poziomem przestępczości. Na tej bazie rozwinęła się teoria zwana kryminalną prewencją sytuacyjną lub zapobieganiem przestępczości przez kształtowanie przestrzeni (ang. Crime Protection Through Environmental Design – CPTED), która wskazuje projektantom i administratorom przestrzeni publicznej pewne metody jej projektowania i kształtowania sprzyjające bezpieczeństwu i dobremu samopoczuciu użytkowników. Ta oparta często na zdrowym rozsądku, lecz dobrze usystematyzowana wiedza, w czasach niekontrolowanego rozrastania się miast, kryzysu i prywatyzacji przestrzeni publicznej, jest potrzebna architektom i urbanistom.

Następnie studentki z koła naukowego Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie przedstawiły, w oparciu o dane uzyskane z Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji, zestawienie najbardziej niebezpiecznych miejsc w dzielnicy Podgórze, wraz z propozycjami naprawy stanu bezpieczeństwa. Tematy te zostały podzielone i opracowane w kilkuosobowych grupach studenckich. Dwa tygodnie później, 10 maja br. podczas wspólnej sesji studenci przedstawili i przedyskutowali swoje projekty zawierające propozycje zmian przestrzennych, których celem jest poprawa stanu bezpieczeństwa. Wybór prac warsztatowych stanowi jedną z części materiałów pokonferencyjnych prezentowanych poniżej.

Na zakończenie pragnę podziękować wszystkim osobom, które wkładem pracy i okazaną życzliwością przyczyniły się do sukcesu konferencji. Szczególnie gorąco pragnę podziękować za udział w niej profesorowi Andrzejowi Wyżykowskiemu – Głównemu Architektowi Miasta Krakowa oraz oficerom Komendy Miejskiej Policji w Krakowie: podinsp. Małgorzacie Ciesielskiej z Wydziału Prewencji, podinsp. Krzysztofowi Burdakowi – naczelnikowi Wydziału Ruchu Drogowego i jego zastępcy asp. szt. Witoldowi Norkowi.